

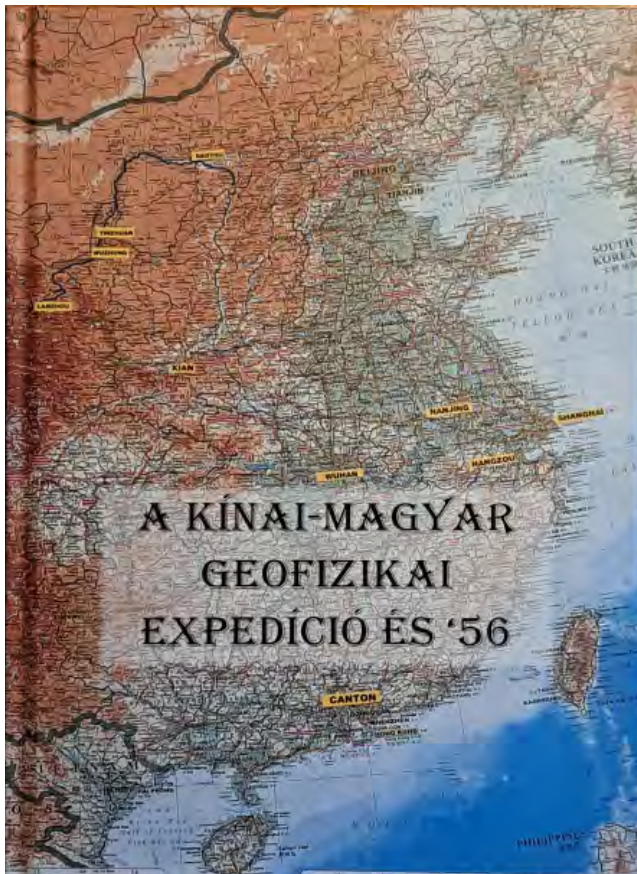
A *Magyar Geofizika* Szerkesztősége örömmel jelenti, egy új, mind egyesületünk, mind lapunk szemszögéből érdekes könyv megjelenését. A könyv címe „A Kínai-Magyar Geofizikai Expedíció és '56”. A könyvet a korabeli naplók alapján *Kilényi Éva* szerkesztette, illetve írta, és az Eötvös

Loránd Geofizikai Alapítvány jelentette meg. A könyv szorosan kapcsolódik *Szabó Zoltánnak* a *Magyar Geofizika* korábbi számaiban a témában megjelent cikkeihez.

Az alábbiakban közöljük a könyv szerzőjének könyvismertetését.

Szerkesztőség

A Kínai-Magyar Geofizikai Expedíció és '56 Szilárd József emlékére

Az Eötvös Loránd Geofizikai Alapítvány által kiadott könyv az Előszóban a következőképpen fogalmazza meg célját: „Szilárd József, élete vége felé, saját megtakarított pénzéből alapítványt hozott létre mellyel azokat a fiatal geofizikusokat/geofizikus jelölteket kívánta jutalmazni, akik a Magyar Geofizikusok Egyesületének Ifjúsági ankétjain gravitációs témakörben írt dolgozataikkal arra érdemesnek minősültek. Az évek telnek, az idős geofizikusok létszáma egyre fogy, így joggal felvetődik a kérdés: tudják-e a jutalmazottak – sőt van-e még, aki el tudja mondani

nekik – hogy ki is volt Szilárd József? Azok a kevesek, akik még személyesen ismerték őt – köztük a jelen mű szerkesztői – felelősnek érzik magukat, hogy ismereteiket továbbadják az utókornak.

A magyar geofizika történetében kiemelkedő esemény volt az 1956 júniusában indult Kínai-Magyar Geofizikai Expedíció. Bár már elég sok publikáció jelent meg a témáról, úgy gondoljuk, a jelen összeállítás két szempontból is újat ad: egyrészt Szilárd József naplóján alapul, feltárva egy rendkívüli ember gondolatvilágát, személyiségét, a szelíd természetével ellentétes világgal való konfrontációját, másrészt mindmáig kerültük azt a kényes témát, ahol kapcsolódott a geofizika és a nagypolitika, azaz hogyan élték meg az expedíció igen vegyes szociális összetételű tagjai „az októberi eseményeket” otthonuktól 10 000 km távolságra, csak a nehezen fogható rövidhullámú rádióadások éjszakai hírműsoraiból értesülve az eseményekről.

Sajnos a naplónak csak az 1956. november 26-val induló második és harmadik kötete maradt fenn. Az első kötetet – feltételezésünk szerint – Jóska bácsi hazaterlte előtt megsemmisítette, nehogy feljegyzéseivel egyesek számára terhelő bizonyítékként bajt okozzon. Ezért kénytelenek vagyunk más forrásokból pótolni az 1956. július–november közötti eseményeket. Ebben az időszakban fontos, és nem éppen dicső szerepet játszottak az Expedíció életében a pekingi Magyar Nagykövetség egyes dolgozói.

Az „októberi események” utóélete is – megítélésünk szerint – megőrkítésre érdemes: Horváth Árpád, az I-es szeizmikus csoport észlelőjeként került be az expedícióba mint az expedíció párttitkára. Akkoriban a párttitkárok tagjai voltak az intézmények vezetőségének, így Gálfi János expedícióvezető mellett Horváth Árpád is aktív szereplője volt a követségiekkel vívott viharos tárgyalásoknak az induló időszakban. Ennek következtében az '56 őszén alakuló MSZMP-be nem vették fel, és – „az októberi események alatt tanúsított magatartása” miatt – 1957 nyarán fegyelmi úton hazarendelték Gálfi János mellett őt is. Itthon megfellebbezte a fegyelmi határozatot és kérvényezte a pártba való felvételét. Az erről szóló taggyűlési jegyző-

könyv szintén szerkesztők birtokába jutott, és itt közzé tesszük, együtt az ennek hatására 1957-ben Kínában tartott taggyűlés jegyzőkönyvével. 1959-ben pedig elindult egy „Gálf János és társai” elleni büntetőeljárás, melynek iratanyaga az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltárában kutathatóvá vált, így azt is tudjuk ismertetni.”

Ez az iratanyag bepillantást enged a politikai rendőrség tevékenységébe, hogyan alakítják a „konceptiót”, hogy az ügy egyre „zaftosabb” legyen, a per kimenetele számukra elismerést hozzon, és hogyan zsarolják meg az embereket, hogy ügynökké váljanak. Hogyan próbálják a vádat az enyhébb „izgatás” ügyből a sokkal súlyosabb „ipari szabotázsza” alakítani. Ennek abszurditását Szilárd Jóska bácsi naplója bizonyítja a legjobban, hiszen fő témája az állandó küszködés azért, hogy haladjanak a munkával, miközben a kínai fél által szolgáltatott, a munkához szükséges alapvető feltételek sem teljesültek. De már az expedíció szervezése is – ahogy Rupert Ferenc, a Külkereskedelmi minisztérium műszaki és tudományos együttműködési osztályá-

nak titkára tanúvallomásában előadta – magán viselte a „szocialista” gazdasági rendszer alapvető hibáit. A következményeket azután az expedíció résztvevőinek, de főleg vezetőinek kellett viselniük. Úgy gondoljuk, hogy azok számára, akik ezt a korszakot nem éltek át, többet mondanak ezek a jegyzőkönyvek, mint sok történelemkönyv.

Végezetül idézet a Zárszóból: „Hogy az expedíciót sikeresnek mondhatjuk, azt elsősorban az 1958–59 évi mérési területen, az ÉK-kínai Sungliao medencében végzett munkának köszönhetjük. Az itt feltárt, több mezőből származó kőolajkincs sokáig ellátta Kína kőolajszükségletének kb. felét. A nagy kiterjedésű területen több geofizikai expedíció is dolgozott (szovjet, kínai, magyar), az eredmény közös sikernek tekinthető. A kínaiak egy csodás hímzett vörös bársonyzászlóval fejezték ki elismerésüket, melyen a következő felirat olvasható: „Emléklül a magyar szakértő csoportnak. A Sungliao síkságon megtalált ipari jelentőségű olaj a kínai-magyar barátság kikristályosodása. A Kínai Népköztársaság Geológiai minisztériuma 1960.”

Kilényi Éva

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

Ha már könyvismertetéssel idítjük ezt a lapszámot, akkor ide tartozik még *Szarka László* tagtársunk közleménye is

egy másik, szintén az Eötvös Loránd Geofizikai Alapítvány gondozásában megjelent könyvről:

December 18-án, hétfőn 14 órakor az MTA Könyvtárban (Budapest V. Arany János utca 1.) került bemutatásra a dél-tiroli Wolfgang Strobl: „Zu Gast in Schluderbach” (Vendégségben Schluderbachban) című kötetéből az Eötvös hegymászásairól szóló fejezet magyar változata: „Báró Eötvös Loránd és leányai, Ilona és Rolanda a Dolomitokban” címmel, Eötvös Loránd Geofizikai Alapítvány, Budapest, 2023.

A fent említett könyvek a Magyar Geofizikusok Egye-

sületének Titkárságán megvásárolhatók.

Szerkesztőség